

PRIĖJIMAS PRIE BALTIJOS JŪROS KAIP LIETUVIŲ POLITINIS SIEKIS: XIX A. PABAIGA – XX A. PRADŽIA

Valentinas Kulevičius

Abstract

In geo-political terms, Lithuania was never a maritime state. In 1916, however, its politicians formulated a clear claim to obtain access to the sea and have a commercial port for the first time. The claim appeared in a memorandum attributed to Antanas Smetona, but signed by 12 politicians and presented to the German military authorities of the Ober Ost. So far, historians have not questioned the intellectual origins of the claim. Discussing the emergence of the issue of Lithuania's sea access, the article seeks to identify the reasons for the ventilation of this issue in the Lithuanian-language press, and to show how it arose and how it manifested itself in political practice. The main argument is that the origin of the idea of Lithuania as a maritime state should be associated with the period of the First World War, whereas Lithuania's claim for access to the sea cannot be explained solely by the idea of uniting Prussian and Russian areas inhabited by Lithuanian speakers.

KEY WORDS: First World War, Lithuanian nationalism, territorial claims, maritime state, sea access.

23

Anotacija

Kalbant geopolitikos terminais, Lietuva niekuomet nebuvo jūrinė valstybė. Tačiau 1916 m. lietuvių politikai pirmą kartą aiškiai suformulavo Lietuvos priėjimo prie jūros ir prekybinio uosto turėjimo reikalavimą. Jis buvo išsakytas Antano Smetonos autorystei priskiriamame ir dvylikos politikų pasirašytame memorandume, kurį jie įteikė Vokietijos okupacinei valdžiai Ober Ost srityje. Istoriografijoje iki šiol nebuvo keliamas klausimas, kokios buvo šio reikalavimo ištakos. Straipsnyje aptariama Lietuvos priėjimo prie jūros klausimo genezė, siekiama nustatyti, kokios priežastys sudarė sąlygas lietuviakalbiame diskurse pradėti kelti šį klausimą, ir atskleisti, kaip priėjimo prie jūros klausimas atsirado ir kokiomis variacijomis reiškėsi lietuvių politinėse praktikose. Autoriaus pagrindinė mintis yra ta, kad Lietuvos, kaip jūrinės valstybės, idėjos ištakas reikia sieti su Pirmojo pasaulinio karo laikotarpiu, ir Lietuvos priėjimo prie jūros klausimo kėlimas negali būti siejamas vien su poreikiu sujungti dvi lietuviakalbių gyventas sritis Rusijoje ir Prūsijoje.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Pirmasis pasaulinis karas, lietuvių nacionalizmas, teritorinės pretenzijos, jūrinė valstybė, priėjimas prie jūros.

Valentinas Kulevičius, mgr., doctoral student, Klaipėda University, Institute of Baltic Region History and Archaeology, Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda, Lithuania. Email: valentinaskul@gmail.com.